

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, סיקר את סמך החלפת הרמטכ"לים, עם מפירת נפ הרמטכ"ל מדיין של רביאלוף משה דיון לידי רביאלוף חיים לסקוב. תחת הכותרת, "הבאלון שהתפוצץ" הובא דיווח מוזכר של יעקב חרותי ממישמש רצח קסטנר, תוך הצגת הטענה כי השופטים הוכיחו שהמתנת, שכביכול רצחה את קסטנר, לא היתה קיימת. תחת הכותרת, "מיפרש, דורוך מלכין באופק" הובא סיפורם של ששת מלחי "דורוך" שחזרו מן השבי. יצחק ששול, מכונאי "דורוך", הכיח תחת הכותרת, "4 חורשים כשכחי" את סיפור השבי ככלא המצרי, אחרי לכידת פסגת-הירדן שלהם בידי המצרים. תחת הכותרת, "הקרב על רסמיה היפה" הובא סיפור על

לסקוב

מה תהיה דמותו של צה"ל?

יעקב חרותי
הכה מאשמש
דורוך החרות

"העולם הזה": 1061
תאריך: 29.1.1958

להגן ילדים אלה, הקוראים עצמם מורים, המדינה חסרת — היא יכולה — לחנך אותם!

החינוך הורגש במהרה. המורים הוזמנו אל גציגי המימשל הצבאי באיווריהם, ושם הוסבר להם שאם לא ייתכחו בו עומדי לכינוס ולאירגונם, יצטרכו להסיק את המסקנות. המורים הסבירו כי לא היתה אמת בדיעה. ואפילו הוזכר שמו של גמאל עבד אל-נאצר על-ידי אחד המשתתפים. הרי עשה זאת על אחריותו האישית הוא אשר צריך להיענש, אם הדבר אסור על-פי חוקי המדינה.

אך המימשל הצבאי עמד על שלו: לפרק את האירגון. הפעם הוא זכה לבן ברית בלתי-רגיל: המיפלגה הקומוניסטית. שביטאונה הערבי הבטיח תחילה לכסות באהדה את הכינוס, לא פירסם עליו מילה. כי בדיוק כמו המימשל הצבאי, לא היתה סקיי טעונית בקיומו של אירגון המאפשר למשכילים ערביים בלתי-חלויים להתבטא.

רדיו

כוסת קטוח

האווירה היתה חגיגית. חדר מס' 13 במישור ראש-הממשלה היה אומנם צר מלהכיל את המומנים הרבים, אך ראשי שירות-השידור לא נתנו ליבם לכך. בפני הם היתה הודעה חשובה: משרד-האוצר הסכים להעמיד את כל דמי רשיונות (אגרות) הרדיו, שיגבה בשנה הקרובה, לדשות שירות-השידור. רק סכום "פעוט" של 200 אלף ל"י יוכה מהסכום הכללי כדמי-גבייה.

נרמה היה כי המועצה הציבורית לענייני שידור, שנקראה בהוראה מיוחדת של ראש-הממשלה, תהפוך, שלא כמועצות ייעוץ אחרות בארץ, למכשיר פעיל בהכרזת שירות-השידור בארץ. כי כבר לא חר פגישה שנייה הסכים משרד-האוצר למלא את תביעה מעשית שהועלתה על-ידי חברי המועצה.

רק משהגיע תור השאלות, ההצעות והוויכוחים, הופרה האידיליה שהסתמנה בראשית ישיבה. ח"כ בנימין אבניאל פתח: "מדוע מקפחת התוכנית לפני עשר שנים את חלקה של המחתרת? מדוע הציג קול ישראל את פסק-הדין במישט קסטנר בצורה חד-צדדית?"

כשנעלה ישיבתה השלישית של המועצה נשאו הדברים כשהיו: חברי-המועצה פרקו את טענותיהם ושירות-השידור המשיך בשלו.

הכפר מח'נין, שבו כופר אב כמפורט בנושא בחירת התן לבתו. תחת הכותרת, "תעלומת הרצח השלישי" הובא סיפור מצוינת נוספת העורפה של תחיה רובינשטיין. קריאתו של אב שלא יכול לפרנס את תרשת ילדיו מכא ככתבה, "קנו את ילדי!" מדור הספרים מספר את סיפורה של פרנפוא סאנאן "חירד מסויים".

בשער הגליון: רמטכ"ל חרש חיים לסקוב.

אחלוקת מעל פיסגת הר-הצופים * אירגון המשוררים

והמשכילים הערביים * חדר מס' 13

היה כי ישראל היתה בתוקת חפץ נטול רצון עצמי, חרב שהוצאה מן הגדן והחזרה אליו כאוות נפשן של הממשלות הזרות. היה זה מצב טבעי למדינה אשר ממשלתה היא חסרת כל דרך מדינית משלה.

אירגונים

איזה גיבור

סופר או משכיל ערבי המבקש לפרסם דבר מה באחד העיתונים, או כתבי העת הערביים המופיעים בארץ, חייב תחילה לשאל את עצמו: לאיזו מיפלגה או ועדה להתנגף? כי אין בישראל אף בימה בלתי-חלוייה אחת בערבית. מצב זה חף כמה עשרות צעירים בקיץ שעבר להקים את אירגון המשוררים והמשכילים הערביים בישראל. מקימי האירגון התכנסו במערה ה-

הידיעות עתיים. מכל הפראות המסולסלות שהושמעו עניינה אותו פסקה אחת מתוך הספד נמלץ שנשא חביב קהנא, מורה בבית-ספר תיכון בחיפה, לזכר משורר ערבי נוצרי, שהיגר מהלבנון ל-ארצות-הברית בימי השלטון התורכי.

בארצות-הברית ייסד המשורר הגולה עיתון בשם אל סטיר, אשר שפע שירים רוויי-אהדה למרחב הערבי. "מדוע לא חזרת אלינו?" שאל קהנא בהתרגשות. "הרי המיורה הנה השתחרר ממשעבדיו כנהגת גיבור!"

הוא לא הוכיח את הגיבור בשמו המפורסם, אך כתב עתיים ידע לפי הכוונה: כעבור שעה הבריק לסוכנותו בלתי-אביב: הכינוס מביע תמיכה בלתי-מסוייגת בגייבור הערבים גמאל עבד אל-נאצר.

לגבי הכינוס, שרבים מבאיו הם מורים, היו התוצאות הרות-אסון. חינוך המחנכים. העיתונות העברית פירסמה את הידיעה בהבלטה. כבר למחרת היום רעם קולו של מזכיר המחלקה הערבית בהתדרות, אליהו גאסי, באסיפה בכפר-סיף: "אם לא ידע הציבור הערבי

אל תורא אליהו מחזיק בידה של בתו מונירה בת השנה. לידה ניצבת אחותה גולדה, המחבטת בדורותיה את ציון היונק עדיין. סכנת הרעב המאיימת על מישפחת אליהו הביאה את האב לומר, "את אלה אפשר לקנות!" כאשר החלים על צעדו המנוער, מכירת ילדי הקטנים תמורת כסף.

ילד למכירה

אחוזה הנוצרית בחיפה. ככרטיס-הכניסה שימשה השמעת יצירה בפרוזה או בחי רוחים. הספר למהגר. במשך ארבע שעות ישבו התברים באולם קולנוע אחפיר הנצרותי הקשיבו להקראת יצירותיהם. מסמר הכינוס היו דבריה של הרה נאסף, הסטודנטית הערבייה הראשונה באוניברסיטה העברית בירושלים. בקול שקט הקריאה הצעירה החגיגית את טענותיה נגד מינוג המהור וכל הקשור בו.

בין בא הכנס ישב צעיר ערבי גבה קומה ויפה תואר, מורה משכיל השולט הישב בשפת הערבית העברית. הוא לא ישב שם כמשתתף, אלא כנציג סוכנות

מדיניות

הר העצה הרעה

אילו הופיע ראש תזיר בקודש הקודש, לא יכלה התדמיה להיות גדולה יותר מאשר זו שתקפה השבוע את צמרת ישראל.

כי הדבר הקדוש ביותר במדינה הוא הידידות עם צרפת. אין היא בישראל טכסים פוליטי חולף, זה דבר שבאמון נה. שהצלחתם האישית של דויד בן גוריון, שימעון פרס ומשה דיין תלויים בו.

השבוע בעט האליל בכהנאיו. באו"ם הרים הציג הצרפתי את ידו נגד ישראל.

מקלות לחליפין. פרשני ישראל מיערו לסדר את השרץ. הם ניסו ל-הסביר כי ההצבעה הצרפתית — נגד נטיעת עצים בחלק הישראלי של גדר מן הנציג בירושלים — אינה חשובה ואינה רצינית, שישראל לא התנגדה לה. אולם ההצבעה עצמה נשארה ר-שומה כמיפנה ביחסי האומות.

אנשים פקוחי-עיניים גיבאו מיפנה זה מראש. כי בניגוד לגאיביות המדינית של בן-גוריון ומרעיו, הצרפתים הם עם בעל גישה צוננת מאוד למדיניות. לפני שנה חצי החליטו להטיל את מלוא כוחם נגד גמאל עבד-אל-נאצר, מפני שהנשיא המצרי היה אז והפטרון העליון של מרדני אלג'יריה. בחפשמ מקל להכות בו את המצרי, נתקלו בישראל. כך נולד מיבצע סיני. המיפנה אינו נובע רק מכישלון הי מיבצע, שהוכיח לצרפתים כי דרך זו לא היתה כדאית. הוא התחיל באל-ג'יריה עצמה. נשיא מרתבי אחר, זכבי בורגיבה, הפך את עצמו לפטרון המורדים, סילק את גמאל עבד-אל-נאצר כמעט מכל השפעה באלג'יריה הלוחמת.

מטה המרד האלג'ירי עבר מקאהיר לתוניס.

עתה חיפשו הצרפתים מקל להכות בו את בורגיבה. לא היה מקל טוב מגמאל עבד-אל-נאצר עצמו. הם החלו ברימיזי אהבה לעבר קאהיר וזכו בכ תשומת-לב חיובית מצד נאצר. ומי שמוחו מתחמם בקאהיר, ליבו מצטנן בתל-אביב.

וכך קרה שבאותו שבוע בו הופיעה מישלוחת פרלמנטרית רמת-שמחת בתל-אביב וזכתה למיטב הכבוד והפאר, כבר ירדה ישראל למקום מישיב בבורסה המדינית הפאריסית. ההצבעה בקשר להר ארמון-הנציג, הנקרא בפי הנוצרים, "הר העצה הרעה", רק הוסיפה ביחה עד כמה היתה תמימה עצתם של היועצים שביקשו להשעין את כל מדיניותה של ישראל על צרפת.

חרב במחפן. אולם במדיניות, כמו באהבה, אין רע בלי טוב. כשי החל גמאל עבד-אל-נאצר לרקוד עם-החלה הצרפתית ואחיותיה הבריטית וה-האמריקאית, לא מצא הדבר חן בעיני הגברת-הסובייטית. עתה חיפשה זו דרך לרמוח למצרי הגמיש שמוטב לו להיזהר. הדרך הברוקה: רמוזים ראי-שונים על התקרבות סובייטית ליש-ראל. הצד האופייני לכל המישחק הזה

אנשים

● שרה-אוצר לוי אשכול, בעת גאום בכנסת: "זה נחמד מאוד להצביע על נשותינו ובנותינו כשהן נועלות נעליים יפות. אבל אין לנו דולרים בשביל העור עבורן".
● היועץ המישפטי לממשלת ישראל חיים כהן, על פסק-הדין במישט קסטנר: "אי-אפשר לבוא עליו בטרונות ש-

צפיתי מראש את רצח קסטנר. לא יוכלו לבוא עליי בטרונות אם לא אצפה בעתיד התפתחויות כאלה. עדיין אני חושב ש-אזרחי ישראל אינם רוצחים".
● פרופסור ישעיהו לייבוביץ: "האס-ראט הממלכתי שבו משתעשעת ה-מדינה — הפונקציה היחידה שלו היא חלוקת נדבות נקבצות. החל משרי-הממ-שלה וכלה בשחקניות התיאטרון הקאמר-המישור רדיו מנוסים".
● ניק האמריקאי דומה לפקיד ישראלי — שניהם עלים המתן כסף ואת שניהם אי-אפשר להזיז ממקומם".